

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2546

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 november 2022

Hierbij bied ik u aan de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 18 november 2022.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 18 NOVEMBER 2022

Op de agenda van de Raad Algemene Zaken (RAZ) van 18 november a.s. staan de bespreking van de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 15–16 december a.s., Artikel 7 hoorzitting Hongarije, EU-VK betrekkingen en het Commissiewerkprogramma 2023. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd om deel te nemen aan deze RAZ vanwege zijn deelname aan de ministerraad. De Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal Nederland vertegenwoordigen tijdens deze Raad. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd voor deze RAZ vanwege zijn deelname aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York. De Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal Nederland vertegenwoordigen tijdens deze Raad. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd voor deze RAZ vanwege zijn deelname aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York. De Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal Nederland vertegenwoordigen tijdens deze Raad. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd voor deze RAZ vanwege zijn deelname aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York. De Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal Nederland vertegenwoordigen tijdens deze Raad.

Bespreking geannoteerde agenda Europese Raad 15 en 16 december

Op de agenda van de Europese Raad (ER) staan naar verwachting de Russische agressie tegen Oekraïne, opvolging van de discussie over energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief cyber), het Zuidelijk Nabuurschap en mogelijk het uitbreidingspakket 2022 van de Commissie. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap.

Russische agressie tegen Oekraïne

De RAZ zal naar verwachting stilstaan bij de laatste ontwikkelingen rondom de Russische oorlog tegen Oekraïne. De inzet van het kabinet blijft hierin ongewijzigd. Enerzijds betekent dit dat het kabinet zich onverminderd blijft inzetten om de druk op Rusland verder te vergroten en om de agressie te beëindigen, inclusief door de verdere aanscherping van de sancties tegen Rusland. Anderzijds blijft het kabinet zich inzetten voor zoveel mogelijk steun aan Oekraïne, zowel bilateraal als vanuit de EU

en in nauwe samenwerking met internationale partners en organisaties. Blijvende solidariteit met Oekraïne zal ook in het komende jaar hard nodig blijven.

Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap
Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap
Follow-up: energie en economie
De RAZ zal ter voorbereiding op de ER spreken over de situatie op de Europese energiemarkt aansluitend op de discussie tijdens de ER van 20–21 oktober jl. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1872) en de Energieraad van 25 oktober jl. (Kamerstuk 21 501-33, nr. 979) Daarnaast zal gesproken worden over de wijze waarop lidstaten met de huidige macro-economische situatie omgaan.

Tijdens de Europese Raad van 20–21 oktober jl. werd, mede op basis van het op 18 oktober jl.¹ gepubliceerde maatregelenpakket van de Commissie, opgeroepen de voorgestelde maatregelen dringend verder te brengen, rekening houdend met de verschillende energiemixen en nationale omstandigheden.² Zoals in de Kamerbrief van 4 november jl. vermeld,³ verwelkomt het kabinet het initiatief van de Commissie om met verdere maatregelen te komen. Ook wordt in die brief de Nederlandse inzet in dit dossier weergegeven, samen met een appreciatie van de door de Commissie voorgestelde maatregelen. Vooral het voorstel om gezamenlijk en gecoördineerd met EU-lidstaten op te treden in de gasmarkt kan bijdragen aan het dempen van de hoge gasprijzen. Het kabinet staat ook positief tegenover het ontwikkelen van een nieuwe benchmark op LNG, zolang het gebruik hiervan vrijwillig is. Daarnaast pleit het kabinet voor verplichte besparingsdoelen voor gas, omdat het volgens het kabinet een geschikt en doeltreffend instrument is om de hoge gasprijzen effectief tegen te gaan. Het kabinet is geen voorstander van prijsinterventiemaatregelen, zoals het voorstel om een dynamische *price cap* in te stellen. Het kabinet ziet vooral het risico dat dergelijk overheidsingrijpen leidt tot hogere gasconsumptie en dat het daarmee negatieve gevolgen kan hebben voor de leveringszekerheid naar de Europese Unie en verdeling daarbinnen. Ook vindt het kabinet dat meer onderzoek nodig is naar het «Iberisch model», een voorstel om gas in de elektriciteitsopwekking te subsidiëren. Het kabinet zal daarnaast bepleiten dat elke maatregel die op enige wijze gepaard gaat met ingrijpen in de markt voorafgegaan moet worden door een impact analyse en verplichte besparingsdoelen voor gas.

Ook in het licht van de hogere energiekosten zal de RAZ van gedachten wisselen over de macro-economische situatie. Het kabinet vindt het van belang dat lidstaten maatregelen nemen om de sociaaleconomische impact van hogere energieprijzen te mitigeren om de meest kwetsbare groepen te beschermen. Het kabinet vindt het ook belangrijk dat de (fiscale) maatregelen die lidstaten nemen de inflatie niet verder aanjagen en dat deze tijdelijk en gericht zijn.

De combinatie van lagere economische groei en begrotingsmaatregelen ter ondersteuning van huishoudens en bedrijven leidt waarschijnlijk tot een verslechtering van de begrotingssaldi van veel lidstaten. Alhoewel dit

¹ EUR-Lex – 52022PC0549 – EN – EUR-Lex (europa.eu)

² 2022-10-2021-euco-conclusions-nl.pdf (europa.eu)

³ Kamerbrief met oordeel kabinet over energiepakket Europese Commissie | Kamerstuk 22 112, nr. 3535

begrijpelijk is, neemt het niet weg dat aandacht voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën voor het kabinet van belang blijft en dat terugkeer naar begrotingsdiscipline na de crisis noodzakelijk is. Daarnaast blijft het belangrijk dat lidstaten aandacht besteden aan het versterken van hun economie om duurzame economische groei en weerbaarheid te vergroten.

Indien EU-lidstaten pleiten voor het inrichten van nieuwe Europese crisisinstrumenten of gemeenschappelijke fondsen zal het kabinet benadrukken dat het belangrijk is dat bestaande middelen zoals uit het coronaherstelfonds eerst volledig gebruikt worden voordat er over nieuwe instrumenten wordt nagedacht.

Veiligheid en defensie (inclusief cyber)

Daarnaast zullen leiders tijdens de Europese Raad van 15–16 december naar verwachting stilstaan bij Europese veiligheid en defensie, inclusief cyber. In het Strategisch Kompas, dat op 21 maart jl. werd aangenomen, heeft de EU voor de komende 5 tot 10 jaar duidelijke ambities en actiepunten geformuleerd op het gebied van veiligheid en defensie. De komende tijd wordt gewerkt aan de implementatie van het Kompas, waaronder de snel inzetbare EU-capaciteit (*Rapid Deployment Capacity*, RDC) en de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de HV over «lacunes in defensie-investeringen en de weg voorwaarts». Door de Russische agressie tegen Oekraïne is de urgentie van het versterken van het Europese veiligheids- en defensiebeleid toegenomen. De EU levert Oekraïne onder andere steun door middel van de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Om steun aan Oekraïne vanuit de EPF voort te kunnen blijven zetten, is de ophoging van het meerjarig totaalbudget van het instrument noodzakelijk. Tijdens de RBZ op 17 oktober jl. en Europese Raad op 20 oktober jl. heeft Nederland gepleit om het EPF-budget op korte termijn op te hogen om steun aan Oekraïne te kunnen continueren. Het kabinet zal uw Kamer informeren over de financiële opties wanneer er concrete voorstellen door EDEO zijn gepresenteerd. Daarnaast is tijdens de RBZ van 15 november de *EU Military Assistance Mission* (EUMAM) voor Oekraïne gelanceerd, die als doel heeft bij te dragen aan het verbeteren van de militaire vaardigheden van de Oekraïense krijgsmacht en Oekraïne daarmee te steunen in hun verzet tegen de agressie van Rusland. Nederland acht het van belang dat de EUMAM zo snel mogelijk van start gaat.

Op 9 november presenteerden de HV en de Commissie een mededeling voor een Cyber Defence Policy. Dit moet de EU beter in staat stellen zichzelf te beschermen tegen cyberaanvallen door deze eerder te detecteren, zich hiertegen te verdedigen en anderen af te schrikken. Uw Kamer zal over de mededeling Cyber Defence Policy zoals gebruikelijk een BNC-fiche ontvangen.

Zuidelijk Nabuurschap

Op donderdagmiddag 24 november vindt in Barcelona de jaarlijkse bijeenkomst plaats van de EU en de landen van het Zuidelijk Nabuurschap. Namens de EU zullen de Hoge Vertegenwoordiger Borrell en de Eurocommissaris voor Nabuurschapsbeleid en Uitbreiding Várhelyi aanwezig zijn. Er zal tijdens de Raad worden gesproken over het programma voor deze bijeenkomst. Naar verwachting zal de bijeenkomst in Barcelona zich toespitsen op de sociaaleconomische situatie in de MENA-regio, mede tegen de achtergrond van de oorlog in Oekraïne. Het kabinet vindt het belangrijk dat daar aandacht voor blijft. Ook vindt het kabinet het belangrijk dat de mogelijkheden worden onderzocht om wederzijds meer te investeren tussen EU en de Zuidelijk Nabuurschapslanden.

Het is mogelijk dat het uitbreidingspakket 2022 van de Commissie tijdens deze ER aan de orde komt. De kabinetsappreciatie van dit pakket komt uw Kamer spoedig toe.

Artikel 7 hoorzitting Hongarije

Voor de vijfde maal zal de Raad Hongarije horen in het kader van de artikel 7-procedure. Tijdens de hoorzitting krijgen de lidstaten de gelegenheid om Hongarije te bevragen over de rechtsstaatsproblematiek die aan de procedure ten grondslag ligt. Het betreft onder andere aanhoudende zorgen over de onafhankelijkheid van de rechtspraak, corruptie en belangenverstrengeling, ruimte voor het maatschappelijk middenveld, gelijke rechten voor minderheden, vrijheid van onderwijs en mediavrijheid. Op 15 september jl. nam het Europees parlement een aanvullend rapport aan op het initiële rapport waarmee de procedure in 2018 in gang werd gezet.⁴

Het kabinet verwelkomt dit initiatief van het Europees parlement en onderstreept het belang van het betrekken van relevante nieuwe ontwikkelingen bij de artikel 7 procedure jegens Hongarije. Zo zijn er onder andere grote zorgen over de benoemingsprocedure van de president van het Hongaarse Hooggerechtshof (de Kúria) en over de te beperkte rol van de Hongaarse Raad voor de Rechtspraak. Het kabinet is voornemens om bij de hoorzitting onder meer aandacht te vragen voor de groeiende problematiek rondom de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en aan te dringen op de naleving van alle uitspraken van het EU Hof van Justitie.

Commissie werkprogramma 2023

De Europese Commissie zal tijdens de RAZ haar werkprogramma 2023 toelichten, waarna de leden van de Raad erover van gedachten wisselen. Het Commissiewerkprogramma (CWP) verscheen op 18 oktober jl. De Commissie kondigde hierbij haar nieuwe initiatieven aan samengebracht in 43 beleidsdoelstellingen die binnen haar zes prioriteiten vallen. Het merendeel van de initiatieven valt binnen de prioriteiten van «een economie die werkt voor de mensen». De focus van het CWP ligt op de Russische agressie tegen Oekraïne. Het werkprogramma is het eerste sinds de afronding van de Conferentie over de toekomst van Europa (CFE) en bevat dan ook meerdere verwijzingen hiernaar. Het CWP bevat voorstellen die verder bouwen aan klimaatneutraliteit, digitalisering, versterking van de sociale markteconomie, de opbouw van een welvaartsunie en het sterker maken van Europa in de wereld. Zoals aangegeven in de planningsbrief die uw Kamer in september jl. toeging zal de appreciatie van het CWP uw Kamer eind november tegemoet komen (Kamerstuk 35 982, nr. 7). Het kabinet zal tijdens de Raad aangeven verheugd te zijn dat de uitkomsten van de Conferentie over de toekomst van Europa zijn neergelegd in het CWP. Daarbij zal het kabinet aandacht vragen voor de prioriteiten uit de Kamerbrief voor de Staat van de Unie 2022 (Kamerstuk 35 982, nr. 3) en in het verlengde daarvan voor aansluiting bij de Strategische Agenda 2019–2024 die de Europese Raad in juni 2019 aannam.

---

⁴ Texts adopted – Existence of a clear risk of a serious breach by Hungary of the values on which the Union is founded – Thursday, 15 September 2022 (europa.eu)

EU-VK betrekkingen

De leden van de Raad Algemene Zaken zullen stilstaan bij de stand van zaken van de relatie tussen de EU en het VK. De gesprekken tussen de Europese Commissie en de Britse regering over de implementatie van het Protocol Ierland/Noord-Ierland (hierna: Protocol) werden begin oktober hervat. Deze gesprekken lagen sinds februari jl. stil vanwege onbereidheid aan Britse zijde om verder te spreken met de Commissie. De huidige premier van het VK, Rishi Sunak, heeft aangegeven dat deze gesprekken onder zijn leiderschap moeten worden voortgezet. Er zal de komende tijd verder worden gesproken over de mogelijke flexibiliteit voor de implementatie van het Protocol, onder andere op het gebied van douane, sanitaire en fytosanitaire (SPS) maatregelen en de betrokkenheid van Noord-Ierse belanghebbenden bij de *governance* van het Protocol op basis van de eerder gepubliceerde *position papers* van de Commissie⁵. De vice-president van de Europese Commissie Maroš Šefčovič zal naar verwachting tijdens de Raad terugkoppelen over het verloop van deze gesprekken tot dusver. Daarnaast verwacht het kabinet dat de Commissie kort zal stilstaan bij de overeenstemming tussen de Commissie, het VK en de *North Sea Energy Cooperation* (NSEC)-leden over een Memorandum of Understanding (MoU) om de technische samenwerking op het gebied van windenergie op zee te versterken. Dit MoU betreft een uitwerking van de afspraken uit de Handels- en Samenwerkingsovereenkomst en zal naar verwachting voor het einde van dit jaar ondertekend worden. Het kabinet verwelkomt het hervatten van de gesprekken tussen de Commissie en het VK en hoopt dat dit tot concrete en duurzame resultaten zal leiden in het belang van Noord-Ierse belanghebbenden, temeer gezien het voortduren van de politieke impasse in Noord-Ierland. Het kabinet steunt de aanpak van de Commissie om binnen de kaders van het Protocol de mogelijkheden om gezamenlijke oplossingen te vinden maximaal te benutten, waarbij de bescherming van de integriteit van de Europese Interne Markt en het Goede Vrijdag Akkoord kernprincipes blijven. Tegelijkertijd blijft het voor Nederland belangrijk dat de Commissie, in nauwe samenspraak met de Raad, de voorbereidingen op alle scenario's voortzet, mede gelet op de keuze van de Britse regering om de parlementaire behandeling van de *Northern Ireland Protocol Bill* – het wetsvoorstel dat in strijd is met de internationaalrechtelijke verplichtingen van het VK – voort te zetten. Voorts staat Nederland positief tegenover het overeengekomen MoU met het VK om de samenwerking op het gebied van windenergie op zee te versterken. Het kabinet blijft inzetten op een positief en stabiel partnerschap tussen de EU en het VK, gelet op de noodzaak om samen te werken bij uitdagingen op het wereldtoneel.

AOB/feedbackevent Conferentie over de Toekomst van Europa

De leden van de Raad Algemene Zaken zullen stilstaan bij de voorbereiding van het feedbackevent met Europese burgers over de Conferentie Toekomst van Europa, 2 december a.s. Het kabinet hecht aan de betrokkenheid van burgers bij de opvolging van de uitkomsten van de Conferentie. De Nederlandse inzet is dan ook om burgers een centrale rol te geven tijdens het feedbackevent. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap. Geannoteerde Agenda van de Europese

⁵ https://ec.europa.eu/info/files/protocol-ireland-northern-ireland-position-paper-possible-solutions-customs_en

Raad van 15–16 december met naar verwachting op de agenda Oekraïne, opvolging energie en economie, veiligheid en defensie (inclusief Cyber) en het Zuidelijk Nabuurschap